

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Östtimors nationella utvecklingsplan

Under sensommaren 2004 antogs slutligen den nationella utvecklingsplan som hade börjat utarbetas redan före Östtimors självständighet i maj 2002. Planen kom till efter möten och enkätundersökningar. Ett stort antal människor runtom i Östtimor deltog i arbetet med att identifiera de problem landet har och föreslå hur dessa skall lösas. Befolkningens förväntningar är fokuserade kring målen att reducera fattigdomen och att befrämja rättvis och uthållig ekonomisk tillväxt.

Utvecklingsstrategi

Först gäller det att etablera en duglig regering, stifta lagar och bygga upp de institutioner som krävs för att uppnå utvecklingsmålen, att befrämja ekonomisk tillväxt i syfte att bekämpa fattigdomen och att avlägsna olika hinder mot tillväxt. Uppgifterna måste genomföras samtidigt.

För att reducera fattigdomen behöver de fattiga böndernas produktivitet höjas med hjälp av bland annat konstbevattning och bättre utsäde samt förbättringar av infrastrukturen. Utveckling av småföretag är av yttersta vikt. Sysselsättning måste även skapas inom det privata näringslivet omfattande tillverkningsindustri, byggnation, handel, transporter och turism.

Kapacitetsuppbyggnad

Kapacitetsuppbyggnad är en mycket viktig uppgift som kommer att baseras på samarbete mellan regeringen och civilsamhället, kyrkan, NGOs, det privata näringslivet samt traditionella institutioner.

Östtimor lider brist på utbildade tjänstemän, entreprenörer och tekniker. Därför antogs 2001 en detaljerad tioårig utbildningsplan med föreskrifter för hur bristerna skall åtgärdas. Den nationella utvecklingsplanen innehåller strategier för att decentralisera den politiska makten, ett mål landets författning betonar.

Uppbyggnad av utbildningssystemet genom bland annat lärarutbildning och modernisering av undervisningsplanen får stort utrymme. Hur bruket av portugisiska skall utvidgas och tetum standardiseras fastslås. Vidare presenteras medel för att befrämja hälsovården samt utveckla infrastrukturen och rättsväsendet. Det framhålls att Östtimor behöver fortsatt utländskt stöd för att uppnå de angivna målen. För att planen skall kunna genomföras måste kunskap överföras från utländsk expertis till den inhemska befolkningen.

Utvärdering

Utvärdering av den nationella utvecklingsplanen är något mycket viktigt för dess möjligheter att lyckas och behöver därför göras kontinuerligt. Planen måste uppfylla nationella prioriteringar såsom tillväxt och sysselsättning och inte vara underordnad internationella finansinstitutioners önskemål. Det är betydelsefullt med fortsatt stöd från biståndsgivarna innan oljeinkomsterna börjar flöda in. En öppen marknadsekonomi i vilken regeringen spelar en pådrivande roll skall utvecklas. Flera utvecklingshinder såsom förstörelsen av byggnader och infrastruktur, det begränsade skatteunderlaget

samt den svaga finanssektorn har identifierats och behöver åtgärdas.

Ekonomiska framtidsutsikter

Det finns utsikter för att den ekonomiska tillväxten skall uppgå till 6% i slutet av planperioden. För att halvera den öppna arbetslösheten måste - jordbruket undantaget - 40.000 arbetstillfällen skapas inom den privata sektorn under planperioden. Inflationen beräknas bli 2-3% per år. Oljeintäkterna väntas stiga kraftigt från och med 2005.

Planen föreskriver hur intäkterna skall användas och sparas för att de skall kunna komma efterföljande generationer till nytta.

Utvecklingsplanen betonar vikten av ett transparent styre. Decentralisering och deltagande är nödvändigt för att mobilisera civilsamhället. Lagstiftning måste upprättas för att ett rättssamhälle skall kunna skapas. Planer finns på att etablera ett ombudsmannasystem för att tillgodose befolkningens rättigheter.

Fattigdomsbekämpning

Över 40% av befolkningen lever i fattigdom. Mer än 75% bor på landsbygden. Ekonomisk tillväxt måste därför uppnås för att bland annat kunna ge befolkningen utbildning och hälsovård. En balanserad regional utveckling kommer att möjliggöras genom att till exempel reducera obalanserna i tillgången till utbildning och att stärka distriktens ekonomiska bas.

Under två-tre år kommer utbildningspolitiken inrik-

tas på att effektivisera utbildningen och att utbilda lärare. Särskilt lågstadielärare behövs. Därefter blir målet att reformera utbildningen, inklusive läroplanen. Planen innehåller alfabetiseringsprogram. Den uttrycker oro över kvinnornas situation, eftersom inga lagar skyddar deras grundläggande rättigheter. Målet är att skapa jämlikhet mellan könen inom alla områden.

Näringslivsutveckling

Jordbruket är Östtimors dominerande näring. Därför innehåller planen strategier för att höja jordbrukets produktivitet och dess potential att generera inkomster. Förutom oljan och naturgasen i Timorhavet har Östtimor relativt få naturtillgångar. Fisketillgångarna är tämligen okända. Planen lägger fram strategier för att maximalt utnyttja naturresurserna samtidigt som naturen bevaras.

Regeringen måste skapa förutsättningar för en utveckling av den privata sektorn som domineras av småföretag. Att uppnå ekonomiskt oberoende kommer att vara regeringens största utmaning under de närmaste fem åren. Eventuellt kommer inflödet av utländskt kapital minska under de närmaste åren, varefter olje- och gasinkomsterna kan komma att stiga. En sådan situation innebär både risker och möjligheter för den privata sektorn. En utbyggnad av den bristfälliga infrastrukturen är av avgörande betydelse för jordbrukets utveckling och investeringarna i industrin.

Översättning och sammanfattning av "Executive summary": Gabriel Jonsson